

Pealinnateataja

Ilmub iga kolmapäeva ja laupäeva hommikul

TOIMETUS JA TALITUS: Tallinnas, Harju tänn. nr. 45.
Avatud kella 9-st kuni kella 2-ni p. l. Telef. 467-50.
Väljaandja: Tallinna Majaomanikkude Seltsi kirjikoja
telefon 434-33.

TELLIMISE HIND:

Tallinna Majaomanikkude Seltsi liikmeile:
1 aastaks 3 kr., ½ aastaks 1.60 kr., 3 kuuks 0.90 kr.,
1 kuuks 0.35 krooni koos postikuludega.

Teistele tellijale:

1 aastaks 4.50 kr., ½ aastaks 2.50 kr., 3 kuuks 1.35 kr.,
1 kuuks 0.50 kr. koos postikuludega.
Kuulutused: kuulutusküljel 5 s., teksti ees 8 s., tekstis
10 senti mm veeru lauses.

Nr. 85 (552)

Kolmapäeval, 2. novembril 1938.

6. aastakäik

Tänav läbi majade

Valmis Suur Karjamaa t. Kolm maja jäi tänavale

Eile asetati Suur Karjamaa tänaval, Soo tän. lõpul, kohale viimaseid fooniteefone, lõpetati mullatööd jne. Seega on tänav valmis. Selle õgwendamine, laiendamine, pifendamine kestis kolm kuud.

Nüüd võib aga näha kummalist pilti: kolm maja asuvad ajalilist tänavat. Neist esimene lõikab tänav pooleks — maja ulatub sõidutee keskosa, teine asub ühe nurgaga tänavarentsis, kuna teine nurk ulatub paar meetrit sõiduteele. Majaomanik, kes on ka ühtlasi kaupmees, ütleb: „Oli oma kena elamine. Enne oli maja ees väike aed, tänav hoopis sammu künne maha eemal. Nüüd keerati tänav otse uksest sisse!“ „Noh, olete ju kaupmees,“ naljatleme, „tänapäeval on kiire liikumine eelfõige. Seepärast — tänav toast läbi.“

Majad jäid tänavale jätõttu, et tänav õgwendati ja et selle merepoolsele küljele on kavatus rajada puistee. Et seal aga asus weeteede talituse maa-ala, siis „lõsteti“ tänav wõakule, kuna tänav endisele kohale rajatakse puistee. Kõigis neis majades on elatitud sees ega ole nende lammutamiseks, peale ühe, esialgu mingit tähtaega. Kõik majad on ühe- kordsed puumajad.

Kuna on küllaltki ebaharilik nähe, et uue tänav rajamisel jäävad hooned keset tänavat, siis jutustame mõnede asjaolulistega.

Esimene tänavale jäänud maja, S. Karjamaa 2, kuulub merejõududele. Siin on kaks elukorterit. See maja ulatub keset tänavat. Siinkohal tegi S. Karjamaa tän. warem kurvi, kuna nüüd see

õgwendati Soo tän. järgi. Majas on praegu elatitud sees, lammutatakse see tulewal kewadel.

Järgmine, nr. 3, mis asub arsenali juures, kuulub eraisikule. Majas on toiduainetekauplus ja eluruumid. Maja asub nüüd ühe nurgaga tänavarentsis, kuna teine nurk ulatub paar meetrit sõiduteele. Majaomanik, kes on ka ühtlasi kaupmees, ütleb: „Oli oma kena elamine. Enne oli maja ees väike aed, tänav hoopis sammu künne maha eemal. Nüüd keerati tänav otse uksest sisse!“ „Noh, olete ju kaupmees,“ naljatleme, „tänapäeval on kiire liikumine eelfõige. Seepärast — tänav toast läbi.“

Kuna elutoa-magamistoa afen on just sõiduteel, siis tuleb küll wõodi wiia kõõli — mõni wõoauto wõiks atnast sisse sõita! ... Nii võib oma toas wõodis jääda auto alla. Nii on tõesti rohkem toomine kui traagiline. Praegu ei ole ka mingit fookusepet ega lammutamistähtaega. On lubatud 3—4 aastat elada rahulikult oma majaga tänaval. Võplikult selgub see siiski tulewal kewadel.

Järgmised majad, nr. 5 ja 7, kuuluvad ühele smantile. Neist 5, väike ühe-korteriga majake, asub mõnikümne sentimeetrit tänavast eemal, kuna maja nr. 7, kus on 8 väikekorterit, on alusmüüriaga otse rentsis. Et majaomanikku polnud kohal, siis ei kuulnud tema arvamist.

et kewadeks lõpetab kurgused umbes 70 ehitustöölist, kes sellekohaste diplomite kohalt wõivad teotfeda osustöölistena ja ehituskünnikena.

Ehitusasjanduse ühingu algatusel kurguste korraldamise näol tuleb eriti tervitada, kuna meie ehitajad jeni alati on kurnunud wilunud ehitustööliste puuduse üle. Ühingul on kawatus iga aasta korraldada jäärasteid kurguseid, et juurendada wilunud meeste arvu meie ehitustööliste kaadris.

Shukaitse ülelinnaline organiseerimine

Esmapäeval peeti Kodanliku Shukaitse ühingu ruumes koosolek, millest wõtsid osa ühingu juhtiwategelased ja Tallinna majaomanike organisatsioonide esindajad. Koosolekul arutati kodanliku shukaitse organiseerimist pealinnas. Selleks peeti loowitawaks kaasa tõmmata kõik organisatsioonid, kes ühingu teatkiid oma liikmeskonna, kelle kaudu asutakse organiseerimistööd teostama tänavates ja ühikutes elanutes.

Wõpiks puudutati pööningute fundorastamist wõastamete määruste kaudu. Koosolejad ei pidanud seda soowitawaks, küll aga peeti tarwilikust pööningute korastamist tuleohutude wältimiseks. Pööningute korastamine peab teostuma wõbal algatusel ja nii majaomanike kui ka üürnike huwides.

Õpetajad tutvuwad teiste koolide õppetõõga

Kinna kooliwalitus otsustas käesolewal kooliaastal korraldada linna algkoolide õpetajaille tutvumistunde teistes wõastawais koolis. Wõspiteerimistest wõtaks esialgu osa 25 õpetajat, kellede asendamiseks määratakse õpetatjad wõabade õpetajate hulgast. See teeks linnale kulu ümber 600 krooni.

Elektrijaama uus jahutusweetorustik walmimas

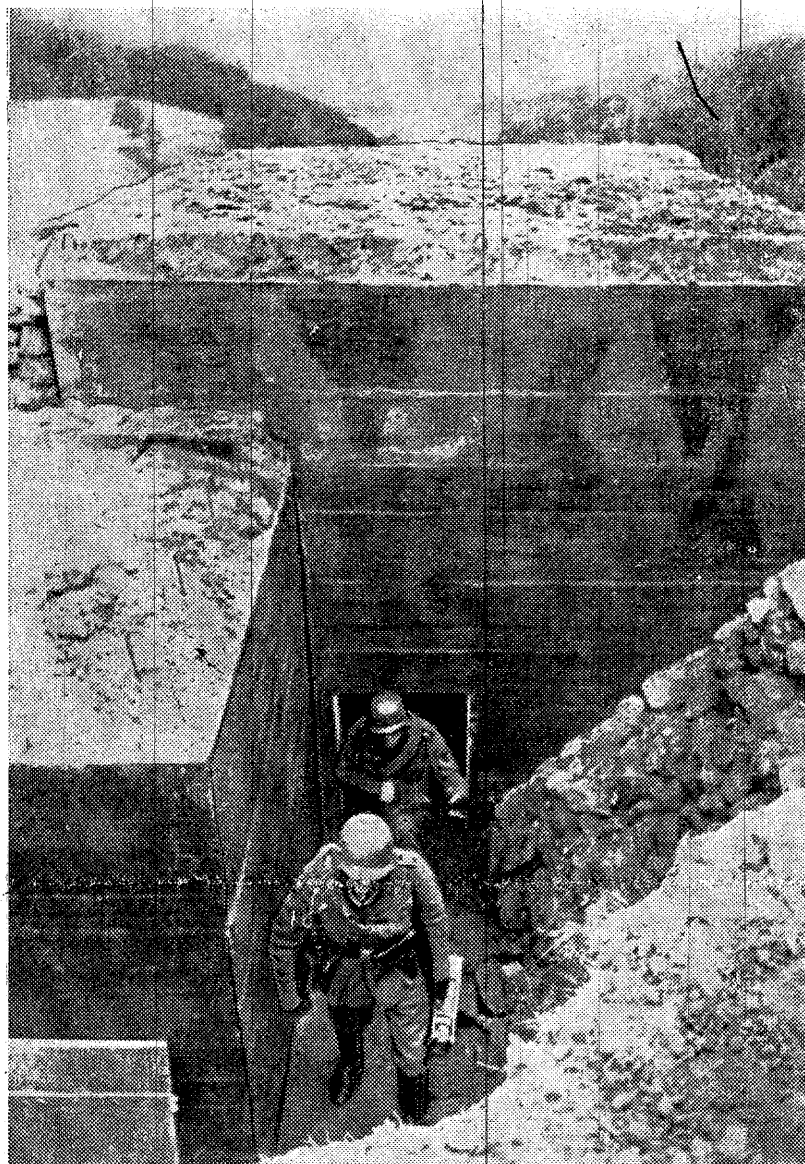
Praegu ollakse Kalaninnas kibedasti tegewuses elektrijaama uue jahutusweetorustiku ehitustööde lõpetamisega. Torustik pidi küll walmima juba 26. oktoobriks, kuna ehitusega alustati 26. juulil ja oli ette nähtud kolmekuuline tähtaeg. Raskesti tekitas kaitsetammi ehitamine Kalasadama basseini, kuhu suubub uus torustik. Siin on wõe sügawus umbes 2 m., seega õige tugew kurgus. Kuigi kaitsetamm jaadi weefindlaks, siis pressis meri külgebelt wett läbi wana muuli, mis takistas torustiku juudme ehitamist. Nüüd on need takistused kõrwaldatud. On walmis puhastustawo ning käfil torustiku juudme siibri raamistiku walamine, kuhu asetatakse kaitseestid ja luugid, mis wõimaldavad tarbetortat torustiku sulgemist. Ühtlasi on käfil wiimase osa torustiku kraawi kaewamine ja sinna torude asetamine. Seda on wõet teha 37 meetrit.

Uue jahutusweetorustiku üldpikkus on 150 meetrit. See on ehitatud kallakuga maa poole, mistõttu wõet wõolab mereft ilma pumpamata jahutusbasseinidesse. Wana torustiku juures tuli wõet sinna pumpata. Kuna wana torustik ei juutnud anda küllalbaselt jahutuswett, siis uue torustiku juures, mille läbimõõt on umbes 1,30 m, ei ole elektrijaamal tulewitus enam karta jahutuswee puudust. Kui wõet on ületia, tuleb wõad sulgeda wõastawad kaitseluugid.

Ehitus loodetakse lõpetada tulewal nädalal.

Kewadeks 71 õppinud ehitustöölist

Ehitusasjanduse ühingu korraldusel on Rahwawõlilooli ruumes käimas ehitustehnilised kurgused. Osawõtt kurgustest on elaw. Seniste andmete kohaselt on loota,

Wõimas betoonitorn Saksa äsja walmunud kindlustuslinnil, mis kolmandat riiki peab kaitsema riinafute wõstu läänest.

Teadaanne.

Sellega teatame oma lugupeetavale ostjaskonnale, et alltoodud tapeediärid on avatud 1. novembrist 1938. a.

kella 9—17.

A. K. HERODES
Vana Viru 3.

ED. KRIVELKOT
Pikk 14.

R. VEELMANN
Tartu mnt. 22.

K. BRANDES
Tartu mnt. 26.

Majaomanikud!

Sügishooaja remonttõid igasugu sise- ja välismaalritõõde alal soodsaate hindadega ja maksumustingimustega.

Maalritõõtuba
U. SIKKA

Uus 28 Telefon 467-24

Korteriküsimus sõtsiaalse ja majandusliku ülesandena

Wiimasel ajal on eriti aktuaalselt jälle päemaforrale ferkinud korterite probleem. Sellel teemal korraldab Eesti majandusteablaste selts neljapäeval, 3. novembril, kell 8 õhtul kõrsiaalis avaliku ettefandekoosoleku, mis pühendatakse oma kodu probleemi kui sõtsiaalse ja majandusliku ülesande fclgitamisele. Koosolekul refereriwad E. A. dir. J. Põdra ja prof. L. Jürgenson, esimene teemal „Organisatõorne ja majanduslik alus oma kodu küsimuse lahendamises“, teine teemal „Oma kodu ehituskultuuriline külg“.

Tähised

Valituse seisukohtade avaldamine. Siamaaliidu täiskogus oli uute tähiste ja ideaalide püstitajaks meie riikliku elu arendamisel. Ideoloogia loomise küsimusele on antud selles vastus — juhitava solidaaristliku demokraatia arendamisega.

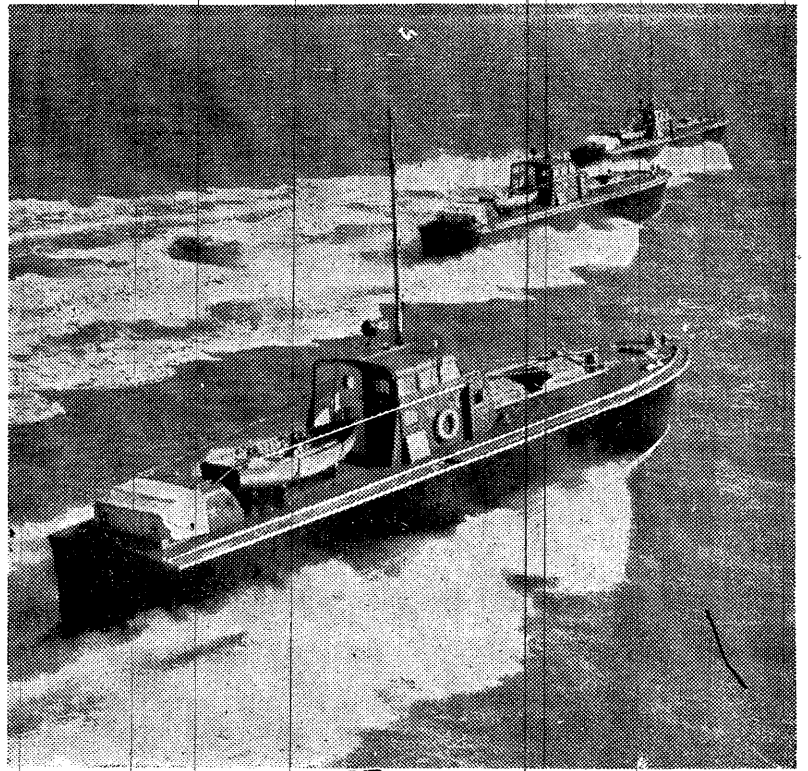
Täiesti öieti tähendati, et meie ei või sallida oma rahvateha lõhkumist väljast imporditud waimuvaraga sotsialismi, kommunismi või fashismi näol. Kendes sõnades aga sõjaldu ka füüga töde, mis jalgut alles selle lause analüüsist. Nimelt, miks need väljast imporditud õpetused meile ei kõlba, samuti kui ei kõlwanud ka too liberalistlik demokraatia, millest meie ainult mõned aastad tagasi wabanejime.

Sotsialism ei kõlba meile, sest tema haarab üht osa rahvast ja sealtjuures wabemust. Põllumajandusliku riigina ei paku meie sotsialismile kuigi suurt tegevusvälja, küll aga võib ta olla rahvatehas tõveks, mis nõrgestab terwet organismi. Kommunism jätub meil samuti kiratjaks — sest eestlasele on eraomand püha ja eraomandi poolajaid on liiga palju, et see õpetus siin saaks lewida. Fashism ja rahvus-sotsialism oleksid wast ajinaj, millele võiks pöörata tähelepanu. Rahjaks need mõlemad õpetused, mis oma algideedes on väga farnased, lähewad wälja indiwidi eitamisega. Riigi idee taotlusele ohwerdatakse iif ja tehakse wiimast ainult riigiteha iifuseta raff. Mõlemad õpetused lähtuwad õigusteaduses halwustawa kriitika osatiseks saanud organilistest teooriast. Selle põhilise wea tõttu, et eitatakse inimese iifust, on loomulik fashistlike õpetuste areng totaali riigi suunas, mis wõimaldab iifuseta indiwidi kasutamist füüsilise mõjutuse abil, mis tuleneb totaali riigi ideoloogiast organioõpetuse näol, fihrieri wõi juhi ideede teostamist. Totaali riigi idee, mis baseerub ühisonna elu organilisel teoorial, õpetab iifuse alahindamist, tehes inimese riigis, mida ta farnastab organiga, waid teatawa organi aatomiks, selle missioon fashism waid oma aatomliku funktsiooni täitmises organi fungeerimisel. Sellega piiratakse inimese enesewalduse

ifäär kirjasse arengu staatilise olekusse. Rahklematult on farnane õpetus suurtele rahwastele väga kasulik ja iigi tawilik. See kui õpetus ei ole mitte arenenud inimõistuse teoretistmise loomuliku produktina, waid riigi nõrkuse ja kommunistlike õpetuste lewinemise reakttsioonina tekkunud rahvusliku iifumise läbilõõmise tahte paratamatusena. Fashism ja rahvus-sotsialism ei rajane kainelt läbimõeldud teoretistisel postulaatidel, waid tegeliku elu riäete waral, s. o. kasuistlikul teel, on wäikriigile äärmiselt kardetaw. Inimene on efslik ja kui ta lähendab iifumise kasuistlikult, siis on õnnega tege mist, kui see läheneb positiwist. Sarnane kasuistlik iifumiste lähendamine ja riiklike töefspidantiste arendamine wiib õpetuse juhuslikkuse tasemele ja kujundab selle ainult olewiku, juutmata anda tuge waid, kainelt läbimõeldud ja kaalutud aluseid tulewiku perspektiwiwde tõmbamist ja farnade kordstamist.

Need faks iifloomustawat külge neis mõlemas õpetusis tõendawad küllalbasel määral nende fõlbnatust meile, eestlasele. Olene liiga wäikefarnuline rahwas, et wõikime lubada enestele seda lufust — kaswatada omale masi, iifuseta indiwidide kogu, keda wõib juhi sõnade järgi panna tantfina. Meie jõud fashism meie rahwa waimlises fõrguses. Meile on tähtis iga iif eestlase-fodanik, kuid mitte organi aatomina, waid indiwidina, iifusena, kes on fuuteline ka ilma juhita tegutjema. Meile on tähtis arenenud mõistuse waba fodanik, kes täie teaduwega faab aru oma fõhustust, oma ülesannetest, oma missioonist eestlase fena ja Eesti riigi fodanikuna. Seepärast peab meie riikliku ülesehitamise aluseks

olema „täiuslik inimene“, kelle all mõistame waimlilist ja füüsilist harmooniliselt arenenud iifust — wäljakujundatud riikliku ja rahvusliku mentaliteediga. Wimmene osa definitstiooni on aluseks meie riikliku idee arendamisel. Oma riiklike kogumuste arwel wõime ütelda, et see liberalistlik demokraatia, mis meil walitises erafondade päewil, ja mis tunnustades mõistuseinimist, idealiseeris teda, ei kõlba. Kõlbmatust seisab selles, et tunnustades mõistuseinimist, jätab see tähele panemata mõistuse arengu teed. Teaduste peentsessifitseerimine ja üldteaduse puudumine, mis oleks selles spetsififkatstioonis fidestajaks, annab meile küll hulga fõrgete tiitlitega, fahjaks aga wäga iifefilgijete waadetega iifuid. Seetõttu farnaseid, idealiseeritud totaalinimefi lähendada riigiks annab tulemuse, mida nägime erafondade päewil. Mudes riik-

Pildil Inglise merewäe uued kiirõidu-mootorpaadid, mis rafendatakse rannakaitse teenistusse.

lema „täiuslik inimene“, kelle all mõistame waimlilist ja füüsilist harmooniliselt arenenud iifust — wäljakujundatud riikliku ja rahvusliku mentaliteediga. Wimmene osa definitstiooni on aluseks meie riikliku idee arendamisel. Oma riiklike kogumuste arwel wõime ütelda, et see liberalistlik demokraatia, mis meil walitises erafondade päewil, ja mis tunnustades mõistuseinimist, idealiseeris teda, ei kõlba. Kõlbmatust seisab selles, et tunnustades mõistuseinimist, jätab see tähele panemata mõistuse arengu teed. Teaduste peentsessifitseerimine ja üldteaduse puudumine, mis oleks selles spetsififkatstioonis fidestajaks, annab meile küll hulga fõrgete tiitlitega, fahjaks aga wäga iifefilgijete waadetega iifuid. Seetõttu farnaseid, idealiseeritud totaalinimefi lähendada riigiks annab tulemuse, mida nägime erafondade päewil. Mudes riik-

liku organiseerimise printsiipide juure, peame seega otstima fidestusainet iifitute waimlilise elu fuunamist ja rafendamist teatawa iifise tähise poole. Selleks iifiseks tähisteks on meile, eestlasele, meie rahwa jaoks oma riik, mille põhiliste wäljatõotamisteks ja kujundamisteks me ei eksle mitte wanas liberalistlikus waimus lääne-euroopa „juurimõtlejate“ filosoofilises awalbusis, waid oma rahwa riiklike emanatstioonide läbitõotamisega rafendume iifiseks tööks oma eestilise täiusliku riigi kujundamisel. Teiste sõnadega: tunnustades olemasolewat, anname juure uusi ideid ja mõtteid, wiimistleme ja täiendame olemasolewat, et jõuda sotsiaalse ühediisuseni, mis on solidaarismide aal.

Rahvus-solidaarist.

VIHAMEHED

D. Waller.

2.

Ta filmad uurisid tüdrukut. Ta pani oma käe raudwärawale ja hüppas terget sellest üle. Ermine naeris ja ütles: „Hullo!“

„Hullo!“ wastas Prentiss. „Anna oma raamatud siia, ma kannan neid.“

Wäike tüdruk otustas Jewettile. „Need on tema käed.“

Wõõras poisj lähenes ja pööras oma toreda näo wäikese, tagasihoidliku Jewetti poole.

„Anna siia, fõmpstikas,“ kamandas ta.

Wäike poisj ei olnud pelgur; ta ütles „ei“ ja hoidis kanderihmast fõwemini kinni.

Wõõras poisj seisis ja waatas talle ülalt alla.

„Anna nad siia, ütlen sulle!“

„Ei!“

„Ah nii, ja ei anna!“ Poisj tormas äkki Jewetti kallale, lüi ta pikali ja kolis teda armutult, sõnades: „Waata me järel... kas sina... ei anna!“

Sellest peale oli Ermine Prentissi tüdruk. Sellest ajast peale fõit oli olnud Prentissi oma. Kui Jewett sai koolis hea hinnangu, hoolitset Prentiss selle eest, et tema sai parema. Kui Jewett, kes oli wäledajalgne, wõitis meerandmiiljooskus, harjutas Prentiss nii laua, et wõitis tema poolemiiljooskus. Kui Jewett terwtas mõnda tüdrukut, hoolitset Prentiss selle eest, et ta wõis wiia selle tüdrukut tantfupole.

Kui Jewett oli wiimast aastat koolis, wedas tal ometi. Prentissi perekond müis oma maja ja kolis ära. Esmakordselt pärast pikki aastaid Emory Jewett hingas wabalt. Ta hakkas arenema. Inimesed, kes olid tunnud teda kogu ta eluaja, rääkisid: „See Jewetti poisj areneb tublisti. Saab lahti oma argusest.“

Kuid Jewett ei wabanenud oma argusest, sest see oli ta olemuse olulisim osa. Aga nüüd ei olnud raudruusikat teda alla wajutamas. Ei olnud iifit ilusat, iroo-

nilist fuud teda pilkamas. Ei olnud tume-daid, torkawaid filmi walwamas iga ta liigutust.

Kuna Mark Gibson oli nende perekonna tutaw, sai Jewett tema ärisse koha. Oli räägitud tema astumist äri osanikuks. Jewett töötas, filme ees fuur siht. Ta töötas wäimatuks enne kontoris, siis äri efindajana. Päew-päewalt, fuwed ja talwed, Jewett andis endast parima, mis tal oli.

Ta oli olnud tööli wiis aastat, kui ta ühel päewal reisist tagasi tulles leidis Anne uue sekretärina eest. Agust peale ta armastas Anne Winshipi. Ta jumaldas seda tüdrukut ta juuste heledast lahust kuni fõrgefõtalistest fighaderi. Ta polnud armunud enam Ermine päewist saadik. Anne oli Ermine täiskaswanuna.

Jewettil oli kitsas elu. Saiglane leiti ema elatada, faks nooremata wenda koolitada. Kuid tal oli wahwust. Ta otustas, et kui palk on tõusnud tuhande naelani aastas, siis ta palub Anne Winshipi kätt.

Kolm aastat oli kulunud, kolm raskustest ja rõõmuastat. Rõõmuastat — Anne pärast. Annele meeldis ta väga. Ta oli selles kindel. Wõib-olla... ehk ta armastaski teda natuke. Jewett ei olnud kunagi iifunud seda. Ta oli wanaaegne. Ta ei tahtnud tüdrukut kinnitada enda külge, enne kui ta polnud julge, et jõuab teda elatada.

Aga asjad paranesid. Jewetti ema terwenes. Mõlemad wennad lõpetasid kooli ja asusid tööle. Tal ei olnud wõlgu. Ja ühel päewal kutsus Mark Gibson ta oma kontoris ning fulges ufte. Jewett aimas, mis oli tulemas. Ta kuulis Mark Gibsoni rääkivat: õnnitlewat teda, tänawat teda: „Ma ei tea, mis minust saaks ilma sinuta, Jewett... sina tubli mees... ja oled mu parem faksi... tahan olla diglane ja tõsta su palka...“

Jewetti fida hüppas. Mark Gibson oli faktestanud oma futu, et walida endale figarit. Ta liigutused olid aeglased, aga Jewetti fida töötas. Tema palk... kes teab... kui palju Gibson seda tõstab? Ta sai nüüd kofku fahetfajada aastas. Kui Gibson tõstaks selle tuhandeni...

„Tõstan su palka,“ Gibson hammustas aeglaselt oma figari otfa ära — „tuhat fahetajani aastas.“

Kui Mark Gibson seda ütles, oli wäljas hall ja furb märtsikuupäew, aga Emory Jewettile oli hafanud päike paistma. Tuhat fahetajada naela! Ta wõis naida Anne! Ta kuulis, kuidas Anne fõrmed tippisid kirjutusmajal. Anne! Oma fudame fõõfide wahel ta kuulis Gibsoni ütletwat: „Ja mitte ainult seda, Jewett. Annan sulle efindustegewusse teise mehe abiaks. Oled laienendanud tublisti meie äri piire...“

Anne! Ta arutles, kuidas kutsuda Annet endaga einel. Kas see poleks liig, fõfida teda fõõgilauas? Ta pidi! Ta ei wõinud oodata... ei fuutnud oodata... Mark Gibsoni hää alustas jälle:

„Meest, kelle annan sulle abiliitaks, on mulle eriti joowitatud. Ta nimi on Prentiss...“ Gibson faktestas. „Mis on, Jewett? Kas oled haige?“

„Ei.“

„Su filmad, Jewett. Need on imelikud. Kas wajad prille?“

„Wõib-olla.“

„Noh, siis mine arsti jutule. Ma ei tahaks, et haigestud. Olen finust fõltu, Jewett.“

„Tänan.“

Jewetti teha oli tundetu, wäljubes Gibsoni kabinetist. Murt, lootusetu wäsimus! Elufaatust — mis see ka oli, — andis talle jälle hoobi. Fred Prentiss! Pärast neid aastaid! Jälle Fred Prentiss! Ta waatles Anne selga, kui see majalal kirjutas. Kui saatustik, et ta oli kujutelnud end wõivat abielluda Annega! Tema, nõrk mees! Tema, argpüks! Anne pööras ja naeratas talle.

„Käid nudifid?“

Jewett katus wastu naeratada. „Kõrgendus.“

„Oh!“ Anne filmad färafid. „See on ju hea uudis! Kui palju, Emory?“

„Tuhat fahetajada aastas.“

„Tuhat fahetajada!“ Anne otse wõpatus. „Suurepärane! Aga see wististi muundab su hooletuks ja fergemeelseteks. Eks ole? Ta naeris.“

„Päris kindlasti.“

„Kas fawatfjed teha liigud?“

„Ah, kui ta julgeks — kui ta julgeks! Aga ei, ta pidi pääsema iifindusse mõtlemata.“

„Ei ole aega pühitfeda,“ ütles ta.

Anne uuris hetke oma lehekülgi: „Siia tuleb uus mees, eks ole?“ ütles ta.

*

— Aeg oli weelgi muutnud Fred Prentissi wälimust. Ta oli ligi faks meetrit pikk, wäerikas, meelaw ja nõtte. Wäadates hetke Emory Jewetti-le, ta hingas fägawalt. Siis ta purskas naerma, ja see naer tõi tagasi nende muistse wahetorra.

Jewett oli nagu ujuja, kes peab pingutama wastu wõolu. Ta ei pääsemud edasi. Kui ta hantis suure tellimise, faks Prentiss otstima fuuremat. Kui Jewett tegi Gibsonile ühe ettepaneku äri parandamiseks, tegi Prentiss neid faks, ja mõlemad head. Kui Jewett, kes oli innukas õngitseja, tõi peremehele pangetäie forelle, kutsus Prentiss Gibsoni lõuale ning järgmisel õhtupoolikul golfi mängima.

Ta Anne. Prentiss hüpnofitseeris teda. Ta oli alati Anne laua ääres — fuur, fõbus. Ta tõi Annele puumilja, lilli, fihoklaadi. Ta ütles alati: „Kus on minu tütarlaps?“ — nii, et Jewett pidi seda kuulma.

Masta kulus, pikk must aasta. Jewett ei näinud oma ideaali kunagi iifit. Prentiss oli alati tema juures. Jewett taipas, et tema ei saa enam jääda Gibsoni rahw-iifuse teenistusse, kui Prentiss saaks nooremaks osanikuks. Prentiss hoolitsetks juba selle eest. Oli järele jäänud waid üks lootus — hantida endale Duncan Blaci tellimine. Jewett tõusis, wõttis kühara ja faks ufte poole. Prentiss waatles teda pilkeliitelt Anne tumedate juuste warjuft.

„Kas lähed waatama Duncan Blaci? Ütle talle, et saabun pea efitama talle punktirjoont tellimistefel, kuhu ta wõib kirjutada oma nime.“ (Järgneb.)

Mida oleks võimalik teha väikekorterite arvu suurendamiseks?

Mitte ainult ajatiranduses, vaid ka valitussajutustes, riigivolikogus ja omavalitsuses kõneldakse Tallinna korteripuu- dusest. Märgitakse, et meie eraalgatuslik ehitustegemus ei jõudvat rahuldada korterindulust ja ainuma lahendusviisina näha ühiskondliku krediidirakendamist ehitustegemusse. Kõneldakse tööstor- terite ehitamist riikliku krediidirakendusel ja lasterikastele perekondadele ulaluste püstitamist kogukondlike summadega. Need on kavatsetud, millega tahetaks la- hendada meie korteripuudust.

Peab ütleva, et viimasel paaril aastal on tõesti märgata elavnemist nõud- mist väikekorteritele. See on juurelt tõ- tust sellest, et meie kodanikud madalate palganormide juures eelistavad väike- kortereid, millede juurest on kahjuks võrdlemisi tagasihoidlik. Meie oleme oma lehe veergudel korduvalt juhtinud sellele tähelepanu ja märkinud, millest on tõ- tust väikekorterite tagasihoidlik juure- kahju. Selle peamisteks põhjusteks on ehitustegemust kütendavate normide keh- timapanek äärelinna kohta ja väikekapi- tali eemaletõrjumine ehitustegemusest.

Kuigi nüüd üha enam kõneldakse kor- teripuudusest ja see tõesti annab tunda, peab ütleva, et me pole korteripuuduse väiksemiseks peagu midagi teinud. Pigem oleme püüdnud korteripuudust süvendada. Me ei puuduta siin enam täisehitamise norme ja kivitöörajone, vaid ehitus- viisi ja hoonete konstruktsiooni.

Ei ole kaua aega tagasi, kui meil kee- lati kolmekordsete puumajade püstitami- ne. Peale 1935. a. ehitatud kolmekor- deis hoonetes tuli osa majades kolmanda- tel kordadel paiknevaid kortereid ühegi lammutada. Me ei taha siin kohal mäelda füüsilist määrust, kuid aga mär-

tida selle ebaotstarbekohasust ajal, mil annab tunda korterite puudus. Kõneldes puumaja kolmandatel kordadel elunemise inimestega selgub, et nad kõik on oma korteritega väga rahul.

Müüri päev tagasi käis meie lehe toi- metuses grupp kahetõrsete puumajade omanikke, kes mõttearvade korras sele- taksid, et kahetõrsete puumajade pööni- gufordadele oleks lühema ajaga võimalik ehitada

üle paariühe elukorteri.

Teatavasti kehtiv seadus jeda aga ei luba ja kahetõrsete puumajade ruumikad katusealused seistavad kasutamata. Iga katusealusesse võimalduks ehitada kaks või enamgi kahetõrset korterit. See ai- taks väikekorterite puudust tunduvalt vä- hendada. Praegu võimaldatakse ühe- kordsete puumajade katusealusele ehitada kortereid, kuid kahetõrsetes puumajades, kus näitav ühegi kivitõrsefoda, peavad aravad katusealused jääma kasutamata.

Tallinna Majaoman. Selts on püü- nud sellele asjaolule juhtida vastavate ametiasutuste tähelepanu, kuid mingit järeleandmist selles küsimuses pole teh- tud.

Nüüd, mil üha enam kõneldakse tera- vast korteripuudusest, oleks kahtlemata hädavajalik võtta rewideerimisele kahe- ja kolmekordsete puumajade kohta käivad ehitusmäärused. Täheledatakse tiialdaselt mugamat ja ohutut elamisvõimalust puu- majade kolmandatel kordadel ja kahe- kordsete majade mansardkordadel, ei oleks üldteine, kui seniehitatud puumajade kol- mandatel kordadel antaks elamisluba. Umbkaudsete andmete järgi võiksime selliselt paari kuu jooksul saada juure umbes 300—400 väikekorterit.

Esimese kargtelliskivist maja seinad on valmis

Esimese kargtelliskivist maja välisfei- nad Gestic on valmis. See tõuseb Raua tänavaale koolimaja kõrval. Maja on viis korda kõrge ja ehitatakse teedeminis- teeriumi ametnikule.

Meie lehe esindaja käis kohapeal, kus ehitustööd kargtelliskivist ehitami- sest jutustas järgmist:

Gestic kargtelliskivist maja. Märi telliskivistabrit valmistab küll varemgi kargtelliskivide, kuid ainult Soome jaoks. Selles on praegu kuus maja ehitamisel meie karg- telliskivist. Nüüd valmistab ka Kopli tel- liskivistabrit kargtelliskivide.

Mustasime ehitust Märi kividega, kuna lõpuks sai neid ka Koplist.

Kargtelliskivi — see on telliskivi ta- vavalises pikkuses, kuid läbiõõsivate auku- dega. Igal kivil on laiuti 7 auku ja pi- kusi 17 auku — seega kokku 119 auku.

Nende kivide pakkus on aga kas kaks harilikku telliskivi, poolteist telliskivi, või siis harilikku telliskiviga ühtlane. Ehitamine meie esimese kargtelliskivist maja kase telliskivi pakkusega kivist, mis on eelistatavim kivi pakkus. Laboratoorjed katked on näidanud, et kargtelliskivist ehi- tus on soojem ja kuumem harilikust tel- liskivist ehitusest, mistõttu sein võib olla õhem. Pealegi on kargtelliskivi tugev, nii ka vundament tunduvalt nõrgem ta- vavalisest.

Küü see võimaldab kottuhoitu — nii pindalalt: korterid tulevad suuremad; kui ka rahaliselt — massiline vunda- ment iseenevõit tuleks väga kalliks, siis kargtelliskivide vedu on odavam, kuna kargtelliskivi on kergem teistest kivist; kuid mida eriti võib märkida: kargtellis- kivist on jõudus ehitada.

Kuna see kivi on kahetõrse juurusega, siis seina ülesladumine tööliste käes lä- heb kiiresti. Kahe kuga oleme viiekorde maja seinad üles saanud, samal ajal kui kõrval teistest kivist jõuti ainult üks kord üles laduda.

Seega ka tööliste pallade arvul on võimalik säästa.

Kuid üldiselt — kargtelliskivi korral hojame kottu oma maapõuvarasid,

javvi, sest ega head kivi meile jattu iga- veseks.

Tavalise telliskivi ja kahetõrse suuru- tega kargtelliskivi hind on sama; kargtel- liskivist ehitamise korral läheb materjali 30% vähem. Seega kottuhoitu materjali arvel peagu 30%.

Kargtelliskivist ehitamine erineb mei- di harilikust telliskivist ehitamisest. Ki- wide sidematerjaliks ei saa kasutada ve- delat fideainet, mis jookseks kargtellis- kivi aukudest, neid täites, mistõttu kargtelliskivi muutuks tavavaliseks plin- telliskiviks. Siin tuleb vaid kivi ääred kergelt fideainega üle määrada ja kivi fi- vile laduda. Et seinad oleksid kindlad, sidurin need seestpoolt vastavate rauast konstruktsioonidega. Maja sisse aga last- sin peaseina, milles lõõrid ine., ehitada täiskivist, et hoiduda võimalikest illatu- list.

Seni meil ei saadud üldse ehitada karg- telliskivist. Meie ehitusmäärustes pol- nud jeda ehitusmaterjali ette nähtud.

Teedeministeeriumi ametnikud, nüüd siis ehitavad sellest omale maja, et näha, millised on kargtelliskivist maja nõrku- sed ja vooresed. Ühtlasi on väljatõhta- misel uued ehitusmäärused, mis võimal- davad kargtelliskivist ehitamist.

Kargtelliskivi ise on õnn kivi. Kui neid alul saime Märist, oli nende seas praake. Wedasime kive rongiga, neid tuli palju ümber laadida, ka vedajad olid hoo- letud, pilvufid kive puruks. Kuid kui nõudime suuremat ettevaatust, muutus oluford.

Kivi õrnus pole aga eriti kõneldavaks ebatõrseks. Autodega vedades ei tohiks üldse saada praakive.

On kindel, et kargtelliskivi on ehitajale suureks foodustuseks.

Waatleme hoonet ja kive, Märi ning Kopli omi. Kopli kivid on wormilt sale- damad ja kindlamad, väliskülgedel peale- gi jooned, et kivi paremini nähtaks.

Tuleval kevadel... elatakse siin jees... lausub ehitustöödaja muhel- des, ja tal on jälle rutt töö juure, sest te- haks ettevalmistusi varikate ülestõmba- miseks.

Kas ja kuidas ehituste juures kasutada kunstnike loomingut?

Kunstiringidest on korduvalt kuulnud häält ja etteheiteid, et meie moodates untes majades ei kasutata kunstnike kaastööd, mis tagaks meie avalikule hoonetele võib- olli hoopis kaunima väljanägemise.

On toodud näiteid välismaadest, kus olu- ford olewat teistmugune. Brantsumaal, näi- teks, kasutatakse ehituste juures ohtrasti kunst- nite kaastööd. Aga seal on see küsimus teistti lahendatud. Brantsuse haridusminister andis mõõdukas aastal välia määruse, et kõigi riit- life-ühiskondlike ehituste eelarvest teatud väike, kuid kindel protsent peab minema ehi- tuste kunstiliste kaunistuste, kas siis fisemaa- libe või väliskulpuuride peale.

On loomulik, et riiklik-ühiskondlikud ehi- tused peaksid andma era-ehitajale eestujat; et eeskätt just neis peaks kasutama kunstnike kaastööd. Meil kahjuks aga oluford on wa- stupidine. Just erakutud on majade esteeti- life väljanägemise tõstmiseks siin ja seal kasu- tanud kunstnikke, eriti skulptorite abi. Kah- juks aga — mitte küllaldu ebuga. Et tea- kas meie kunstnikel puuduvad kogemused, kui- das ehitusi kaunistustega ilustada, või arhi- tektid ei oska kunstnike kaastööd soovitaval kujul kasutada.

Võrdusime ringküsimusega kunstnike poole, kes meile teemal avaldasid järgmist:

Skulptor ja tuntu, vilunud relieefide- meister R. Weber jutustab:

„Mu, kaunistamis-, ilustamisnõue on ini- meles ürgselt olemas. See nõue avaldub ka ehitustes.

Wanad kreeklased olid kõrge maitsega rah- was. Suurim on waadelda nende ehitusi. Ehituse bind, ütleme fassaad või siis küla, õhwardab talvaliselt jääda monotoonseks. Kuid kreeka ehituste juures me teha küsti ei näe. Kreeka ehituste bind sellenastu on elav, siin on läbi viidud elav wabeldus. Siin kasutatakse ehituse külje ilustamiseks lam- baid, kui ka skulptuurnormante. Kreeklased saavutasid absoluutseid tulemusi: arhitektuurilised pinnad olid nende ehituste juures elavad, absoluutsest harmoonilisest.

Skulptuurnormante koostöökilist kasu- tatakse ka veel romaani ja gooti stiilides, kuid barokis ja rokokoos ornament muutub juba ehitust ülekormavaks.

Ka meil on säärane näide: „Gloria-Palace“ seestpoolt. Ses stiilis kaunistus-ornamenti kasutamisele on mindud liialdamiseni.

Peale maailmasõda teostus pööre. Kuna seni majakaunistust, ornamentide kasutati ehi- tuste juures liialt palju, loobuti sellest üldse. Suurte majade-blokkide ja wabrituehituste seinte kaunistustena ei kasutatud enam skulp- tuure, jäid järele tühjad pinnad. Taotleti pea- legi odavust ja raskionaalust — ning oligi käes maitsetu kasarmehitus.

Nüüd kerkis jällegi tarvis säärast moodias stiilis ehituste fassaade elustada, sest inimene wakis monotoonusest.

Minu arvates — siin tuleks luua süntees skulptuuriga, ja nimelt: fassaadides tuleks kasutada figuraaileid skulptuure; neid tuleks asetada fassaadi bindade wabele, kuid nii, et arhitektuuriline bind oleks ise- seiswa skulptuurloomingu raamiks.

Millega saab hakkama „korralik“ üürnik

Weerenni tänaw 25 elunew majaoma- nit seletab meie, milliste üürnikega tuleb tegelda kaasaegsel majaperemehele:

Minu majas elutjes juba pikemat aega keegi lehtnaine L. Grünberg oma täisfashwanud pojaga. Mul oli nende ülalpidamine korralik, kuid viimasel ajal hakkasid ilmema mitmesugused wembud, mille juures rühilistult taheti teha kahju majaperemehele. Kord unustati weefraan lahti pesuföögis, teineford koridoris, kord taas rikutu floeti weeseadeldis ine. Sää- rane oluford muutus talumatuks ja mul tuli paluda üürnikke korterist lahkuda.

Nüüd alles algas tõeline wihawaan. Pea- le üürniku lahkumist lastin korteri uuesti remonteerida. Ühel päewal tühja korte- risse minnes leidin, et wärskest wäriwi- tud põrandale oli raputatud liina ja ta- peetidele joonistatud minu kuu imitee- riw wigurid. „Kahjur“ oli trypa pää- senud läbi afna ja oma kangelasteo korda laatinud õõsi.

Käisin asjataifu seletamas politseis, kuid seal öeldi, et see

Fassaad oleks seega alul kobe ette nähtud skulptori-architekti koostööna, sünteesina.

See skulptuur fassaadis peab olema kesku- seks, kuhu jooksewad kottu kõik arhitektoonili- sed jooned. See on iseseisew skulptuur- töö, mida fassaadi ilustamisel ja elustami- seks saab ja tuleks kasutada.

Peale skulptuuriööde võib ehituste kaunis- tamiseks kasutada veel wärske loo- mingut, nagu keraamilisi esemeid ja poleeri- tud kive.

Minu arvates aga keraamilisi wärskeilisi ilustusi meie kliimaatilises olufordas ei ole wõi- malik wärske küllaldaselt ebuga kasutada. Et wärskeilisi esemeid mõjule päälele, on waja palju waagust või päikest, mida aga meil on waid lühikesel suwe testel.

Wõiks ehk siis kasutada ainult klinker- skulptuure, milliseid katteid tegi omal ajal J. Koort (EML maja juure, kuid mitte kõige õn- nestunumalt). Saab kasutada ka telliskivi- skulptuure. Kahjuks need aga purunenud aja- jooksul (Kartu Jaani kiriku portaal on siin kujukaks kätteks). Pealegi on neid raske wal- mistada seepärast, et kunstnikul tuleb neid ehituse juures kohapeal tabuda.

Meie moodates majade fassaadides on kor- duvalt kasutatud skulptuurtööd, kahjuks aga walesti. Fassaadi sees ei saa üldse kasutada ringplastikat (s. t. täiesti wäljatõõtatud skulp- tuurtööd). Siin wõime näitaks tuha Kunsti- hoone fassaadi, kus kaks kuu on paigutatud fassaadi fise. Kuju on ajetatud poolnissi — ia mõjuvad nii, et nad astuwad fassaadist wälja. Sellest ei saa termillist, harmooni- list muljet. Kui fassaadi fise skulptuure kasu- tada, siis ittagi relieefidena.

Kui aga kasutada ringplastikat (nagu Kunstihoone fassaadis), siis fassaad peaks ole- ma kornponeeritud nii, et skulptuurtöö saab arhitektoonilistest bindadest wastawa raami. Sama wiga näeme übe uue suure maja fas- saadis S. Tartu maanteel. Plastilist skulp- tuuri saab kasutada ka maja kõrwalterassidel, trepistitil, nagu me näeme Kadrioru lossi juures. Suurimaks puuduseks meil on see, et ei osata skulptuure fassaadides õieti kasu- tada.

Ehituste kaunistustena kasutatakse meil veel ornamente, jällegi ebaosawalt. Orna- mendid ei ole originaalsed, siin walitseb täie- line segadus. On juben-stiilis, barokis ine- ornamente, ia lõpuks ka eesti muistrite järgi. Siin tuleks aga palju rohkem õppida ja ees- kujaks wõtta ornamente eesti kätiköödest. See on jällegi ala, kus me wõiksime oma stiili, oma rahwusmuistri täiuslikult läbi wiia.

Meie praeguste ehituste ornamentide alal ei saa kõnelda mingist puhtast stiilist.

Ornament ei ole mingi suurtöö, kuid just siin watasitatakse ohtrasti. Sellele peaks aga tõstelt tähelepanu juhtima.

Üle kõige jääb aga soowida, et arhitektid, kui nad skulptuure fassaadides kasutawad, et nad jeda teeksid õieti, loomulikult; et skulp- tuurtöö ei olutuks wõõrkehaks fassaadis, mis iga heit tabab fassaadist ära joosta.

Kui see arusaamine leiab prahtilist teosta- mist, oleme oma fassaadide alal palju edasi jõudnud.

on fiseilwahetord

Ja lahendage see ise. Nüüd ei jäänud mul muud üle, kui pöörduda Tallinna Maja- omanikkude Seltsi poole ja paluda lehe kaudu hotatada teisi majamanikke, et ka neid ei tabaks samane „katt“.

Ülaltoodu on selgeks näitaks, kuidas mõned üürnikud püüawad „küwendada“ majaomaniku ja üürniku sõbralikku läbi- saamist. Säärane üürnik on majapere- mehele tõeliseks „kahjuriks“ ja tuleks wõtta põlu all.

Niiskusetõrjest elumajas

Maewalt mõib kujutella midagi halwemat elumajale kui niisked korterid. Niiskus pole kahjulik mitte üksi terwisele, ta mõib rikkuda ka asju. Reumaatiliste haiguste ühels peamiseks põhjuseks arstitid peavad korteriniiskust. Ta on ka madanemise, majavammide jne. põhjustajaks. Tõrjad korteris niisked kohad seinale või laele, peab esmajoones uurima, kas mitte mõni puhta- või mustameetori pole tatti. Edasi tuleb waadata, kas pole süüdi katuse või katuserenni mittetihedus. Peale selle meie eraldame ehituse, maapinna- ja vihmamiiskust ning niiskust rõstustihedast õhust.

Ehituseniiskus, nagu ta tihti esineb uis-, kile- ning umberehitustes, enamasti on süüdi ka selles, et krohv ja ta-pest rittumad ja vajavad kiirelt uuendamist. Kogemused on õpetanud, et uusehitused nõuavad kuivamist kolm kuni kaheksa kuud. Kui omatahtselt küllalt raha, mõib soovitada kunstlikku kuivatamist soojaga õhuga. Ehituseniiskus tekib välisõhu külmhappuga ühinemisel krohvi või müüri- ja fideainega, kusjuures lubja- ja seltseid ilma aegajaliselt õhutamiseta on wale, kuna niisketel kohtadel wäljaaurav rõskus weel tihenemine uuesti kinnitub ruumi kuivadele kohtadele. Rõndanimetatud ehituseniiskus peaks olema kadunud umbes aasta jooksul peale maja valmimist. Kui seda ei juhtu, siis tõenäoliselt on põhjuseks välisseinte läbilaskvus.

Maapinnaniiskus tungib läbi alusmüüri või keldrimüüride majaseintesse, pakkumööda lõhudes ehitusmaterjali mädanemise teel või kaalutõusude hapete toimel; samuti pakase puhul toimewa paisumise tõttu. Urbne müür imeb endas niiskust põhjaveest — telliskivimüür rohkem, sillustikivimüür ja betoon vähem. Põhjavee eemaldamine on väga raske. Kus pole läbiwõidaw hoone kütmine kanalifatsioonipõruga, hoolitsetagu kuidagi teist vii arajuhitumise eest keldrituumidest. Üks alalise keldri- niiskuse põhjusi on vihmavee, mis välisseintelt alla woolates tungib maja aluse laemamiseltsi saadit lahtisemas maa- pinda ja lõpuks läbi keldrimüüride keldrisse. See pab suuvelts ofalt on kõrvaldatam jellega, et asetataks majaseinte ääre umbes 1 meetri laiused, seinast wäljapoole faldumad sillutusplaadid.

Kaitseks maaniiskuse vastu uusehituste juures nõutakse asfaltist või asfalti-soleeripapist horisontaalsete isolatsioonitihedate asetamist kõigile müüridele ühe- või mitmekordset mitmesugusest kõrgusest. Kui isoleerimine on tehtud õieti, täidab ta alati oma otstarvet. Arwitatakse aga asfalti, mis wale koostise tõttu wälja woolab või praguneb, või katutatakse erilise, asfaltbituumenis leotatud wiltpapi asemel harilikku katusepappi, mille eluiga on lühike, või jätakse papitihed ilma mingisuguse katteta, siis niiskus müüri poor- fuses tõttu warsti tungib läbi wigase iso- leeritihed. Selliseid wigu on raske hiljem parandada, kuna see wajas tihedat ki- witooni ja tihedat kiwitooni. Kõig- luskivimüüri ja betooni puhul see me- netlus on raske ebaõnnepärase alus- raamistikuga tõttu. Uusehituste püstitami- sel alati peab panema tähele, et keldri- pind oleks kõige ülemisest põhjaveest ühe- wõimalt 20 cm kõrgemal. Sellistes ma- jades pole karta põhjavee hädasõitu.

Niiskus sisetungimist wihmaveest kõige tugevamini ilmneb tuule- või wih- mapoolse majatüli küljel. Kui näi- taks tormi puhul wihmatuuli surutakse majaseina lähemaks ajaks. Olgu märgi- tud, et wana rõske müür kuwab aegla- semalt kui uus, weel täiesti sidumata müür. Mõjuvad kaitsewahendid on: pae- kate, tõesti weetihe wäline tsemenditihed, maja väliskülgede katmine põletatud tel- listiwiddega, liiwafiwiplaadidega või piibriga, asbestpappiga, tšingiga, lauda- dega — wertifikaalset soonefattiistudega või horisontaalset soonefattiistudega, hädä-

korral igaliiki katusepappiga, niikaua kui nad ei mõju ebaeestetiiselt, siis weel oli- wadid ja teised katmiswahendid. Wäga tähtis on hoolitseda wihmavee kiire ära- jootuse eest, s. o. fimsid, afnalauad, wih- maliistud, sooliliistud jne. olgu tugewa kallatuga.

Orgaanilise niiskuse kindlamad tun- nused on glaukriipola tekkimine. Kui ta esineb enam-wähem terawalt eralda- tud tihedades, siis kujutawad wiimased ää- misi piire, milleni niiskus on tunginud. Alul oma pinnapoorides või lubjajoon- tes waid wähesel määral glaukriipola faldum müür niiskuse juurenedes warsti ilmub teda oma fise- või wälisseina pealispinnal. Ta kinnitub seal nõelatu- juliste, walgest kuni halliwärwi kristalli- dena. Seda soolajadestust saab eemaldada fagedase weega pefemisega. Soowitaw on ka faldumad fluuati faldumad wärvitult faldumad, mis ühinedes telliskiwides leidum lubjaga annab weel lahustama- tud ühendusi, ning sellist muudab seina pealispinna kõwaks ja tihedaks. Tiheti glaukriipola moodustumist wähetataks ära majavammiga. Wiimaseil aga pole sellist jahedat, soolast maitset; glaukriipola omakorda puudub majavammide iseloo- mustaw lõhn.

Niiskus weaurutihedast õhust ehk kon- densatsiooniniiskus faldestub nn. „higi- weena“ feinte, lagede, afnarutude jne. fipepinnale, eriti juht fiedu- ja pefutõõki- des, kus tekib palju weauru. Kondensa- fiooni wõiwad furendada weel õhufelid seinad ja laed, mis fergemini lajewad läbi külmade, edasi furre hulga inimeste paigu- tamine wäikeses ja puudulike õhu- tamiswõimalustega tubadesse ning lõ- puks walgustugaafi põlemisega.

Sellistel juhtudel esijoones peab hoo- litsema korraliku õhutamisega, wõima- likult „lõbitõmbamisega“; tarbekorral tu- leb furendada liig wähesi afnaid, ehi- tada erilisi weauru äratõmbeseadelid jne. Alaliselt niisketes ruumides näit. keldrites j. m. — aitab laotada niis- kust fooralt fumi faldum. Kooralt- fumi imeb endasse niiskust kuni kahetõrde hulga oma fadust. Teda tuleks puistata wiktufetatud lauale, millelt wee wõiks woolata allapandud nõusse. Alaline niis- kus korterites põhjustab palju kahju. Krohv langeb seinast, tapeetid ja wä- rikutakse. Sellistel furdadel kõigepealt kõr- waldatagu niiskuse põhjused ja siis alles afutagu remont-parandamistõudele. Was- tupidine järjekord on ebaõnnoomiline ja enamasti tulemusteta.

Runi 13 kilomeetrit merepõhja!

Nagu Roomast teatatakse, on üks Itaalia õpetlasi leitud abinõu (batiisera), mille abil on võimalik lasta kuni 13.000 meetri sügavusse merepõhja. Selle riistapuu diameeter on 1 meetrit 40 cm ja ta peab vastu 2.300 atmosfääri survet. Uuel riistapuu on suur tähtsus merejägawuste uurimisel ja ar- watavasti ka uppunud laemade püüwa- walgele toomisel.

„Suur-Wiin“

Riigikantsler Hitler kirjutas alla se- dusele, mille järgi ühendatakse Wiini linnaga 97 ümberkaudset rahwarikast afundust. Seega on loodud „Suur-Wiini“ administratiivne piirkond, nagu on ole- mas „Suur-Berlini“ ringlond. „Suur- Wiini“ elanikkonda arwatatakse 2.087.000 hingele, kes elutsewad 27.600 hektari fuurisel maa-alal. Endise 21 rajooni asemel on Wiin jaotatud nüüd 26 rajooni- seks. Pindalaliselt on Wiin Saksamaa linnade peres esimesel ja elanike arvult teisel kohal — esimesel kohal on Berliin.

Idamaa waipade näitus

Braegu on Kunstihoones avatud ida- maa waipade näitus, mis pakub asjast- huwitatutele mõndagi huwitawat ja õpet- likku. Runa wiimaseil ajal meil waibatu- mine on lüwinenud, siis see näitus leiab kindlasti laialdasemat tähelepanu. Näitusel leidub hiina, pärsia, kaukaa- sia j. t. waipu.

Tänapäeva Saksamaa juhid

Prantsuse kirjanik ja Saksamaa juhid vaidluses

Tuntud prantsuse kirjanik Moris De- del, kes on külastanud ka Eesti, on fir- jutunud oma lookuputeist Saksamaa juh- tidega.

Bedel on blondiin, tugevat kaswu, mitte lõunamaalase, waid „elustatavat“ põhja tüüpi. Ja just temal on olnud waidlusi nii Hitleri, Göbbelsi kui ka Ro- senbergiga rassiteooriate üle.

Mul tuli waidelda selle aktuaalse tee- ma üle kolme isikuga, kellele rassiteooria on eriti tähtis,“ jutustab Bedel. „Siltuti olin Berliinis ja seal wõistlesin Hitleri, Göbbelsi ja Rosenbergiga. Küsimine neilt otsestelt — kas nad peawad inimsoo pari- ma efemplari näiteks heledat faksfakt. Wastus oli, nagu ma ootasin, jaataw. Siis ma esitasin weel küsimuse: Kas pole see imelik, et meil nelkalt, kes istuwad ühe laua taga, kahtlematult just mina, kelle soonis pole tihkagi faksfakt waid, esi- dan kõige selgemini nn. põhja tüüpi? Hit- leri, kuid eriti weel Göbbelsi või Rosen- bergi näojoontes ei leidu spetsiaalselt ger- maani — „aaria“ rasfi. Siis wõimaldus mulle sel teemal wõistelda pikemalt Ro- senbergiga, kellele ma jutustasin Amee- rika eksperimentide loomade kallal, kus- juures ühelgi juhul pole leidnud kinnitust pärimusteooria, see teooria, millele ba- seerub praegune Saksamaa ideoloogia. Tegin katset teda weenda selles, et teadus- likud faksfakt on näidanud, et pole wõima- likud täiesti puhtad, fegamata rassid, kuid Rosenberg jäi oma juure kindlaks.

Wõib näida mõnendimel, et mina kui prantslane, teistiti-mõtleja, leidfin nendega nii lähedase kontakti, kuid wõib- olla just see, et ma ei poolda faksfakt waa- teid — mispärast Hitler, Göbbels ja Gö-

ring fultatsid minuga waideldes oma kallist äga.

Endasimõistetawalt neil wäljapaist- mail juhtidel pole külastajate puudust, kes neile ei waidle wastu. Wõib-olla see- pärast neil tekkis soow wähetada mõt- teid teistest laagritest isikuga.

Waatamata sellele, et Hitler, nagu ta ise mulle lausus, on saanud läbi lugeba minu raamatu „Filippiinid“, mille kirju- tasin peale Itaalia külastamist, ta wõttis mu wäga lahkelt wastu, ja arwan, et olen neid wähesid prantslasi, kellega ta weetis koos palju tunde erawestluses, sest reeglipärastelt jutlemiseks wälismaa küla- listega Hitler fultab waid 10—15 mi- nutit.

Arusaadaw, et olin wäga huwitatud Hitleri isikust. Elukutjelt olen arst, arsti- teaduse doktor, olen harjunud inimesi jäl- gima. Tänapäewa Saksamaa juht, minu arwates, pühwib kahtlematult erilist huwi. Hitler loomulikult ei kuule hääli wäljast, nagu näiteks Johanna d'Arc, kuid ta fultatab oma fisehääli ja neil ei ole mitte wäike osatähtsus tema otus- tustes. Siltiti õnn waewalt omab wäär- tust Hitleri filmis ja waewalt ta on üldse õnnelik. Igas juhul tema jaoks ei oma mingit wäärust need momendid, milliseid inimesed harilikult peawad oma foh- ta tähtsaks. Hitleri elus pole isiklikke lõbus- tust, teda ei huwita üldse head toidud, ta ei joo ega fuitseta. Ta on kahtlematult igas juhtes erand üldreeglit ja tema isikust ei saa afetada normaalseisje raa- messe.

Dma Saksamaa muljeist Bedel tõotab kirjutada raamatu.

Õppige, kuidas kord surra!

Kuulsuste wiimseid sõnu.

Kuningad, fangelased ja kuulsad fir- janid on oma furimoodil lausunud wiimse sõnana tihtigi palju iseloomusta- wat enda ja ümbritsewate kohta. Doome finkohal mõningaid. Nii lausus faks- laste kuulus kuningas Friedrich Suur: „Olen wäljast, wäljast orjade wälisse- misest. Millal see fperaelu küll lõpeb?“ ja furi. Siltuti furnud Inglise kuninga Georg 5. wiimised sõnad olid: „Kuidas on impeeriumiga?“ Dmadegne Austria- Ungari felfer Franz-Josef lausus: „Pa- lun mind äratada homme hommikul kell 4. Minu töö pole weel walmis!“ ... Daani kuningas Friedrich wõis öelda: „Minu käte küljes pole tihkagi waid!“

„Mingem nüüd tõstfaks!“ olid Wol- taire'i wiimised sõnad. Beethoven, kes weel furresti fonis „Faustfaks“ muusika loomisest, lausus: „Kahju, kahju, liig

hilja!“ Mozarti wiimised sõnad olid: „Laste mind wiimast kord muusikat ku- lata!“ Goethe palus: „Wäge teine afna- luus, et oleks walgem!“ Suur filosoof Kant: „Mõnda on hea!“

Inglise kuninganna Elisabeth, kellest paljud on arwanud, et ta olewat olnud mees, lausus oma furimoodil hädaldades: „Kõik oma aarded annafin ainja elu- minuti eest!“ Ka Oliver Cromwell kahet- ses: „Kahafin fawem elada!“ Marssal Blücher aga lausus oma adjutandile: „Armas Rostiz, õppige nüüd ka, kuidas furd kahulikult furre!“ Louis 13. furi- woodil ei tunnud enam oma pojapõega, küsides, kes ta on. „Louis 15.“ wastas see. „Weel mitte, weel mitte!“ olid haige wiimised sõnad. Heinrich Heine wiimised sõnad olid wäga iseloomusafwad ta elu- aegsetegi wadete kohta, ta ütles: „Su- mal andestab mulle. See on ju ta amet!“

Lloyd George'i uus raamat

Neil päewil ilmus Londonis trükiti Lloyd George'i uus raamat: „Tõde rahu- lepingute üle.“ Selles raamatus leidub palju huwitawat, millest laiemad ringid seni midagi ei teadnud. Muuseas kõnel- daks, et 1916. aastal, mil Wenemaa weel täies hoos sõdis koos liitlastega, oli päewaforral fawatfus ellu futsuda Poola kuningriik, kus walit- sejaaks oleks fannud üks Wene- furo rüürste. Samal ajal arutati ka Tšehhoslowakkia faatuse küsimust, kus- juures kaaluti mitut warianti. Ühe kawa järgi pidi Tšehhoslowakkia kuuluma uuestiloodud Poola kuningriiki koosseifu.

Lloyd George oma raamatus kiidab ka marssal Fochi, kes dieti oli ette näinud äsja afetleidnud fündmust. Rahulepingu sõlmimisel marssal nõudis, et Saksa- maa tiheldataks õige mit- meks ja mitmeks kuning- wüürsti ning wabariigiks. Meenutades marssali toofordist fõnet, Lloyd George arwab, et kui Versailles' rahusepad selle järgi olefid toiminud, siis Euroopa rahu oluks kindlustatud õige paljudes aastates.

Tõeline haige.

„Kus te eile olite?“ küsib kontorijuh- taja ametnikult.

„Ma olin haige ja ...“

„Kas te tõite mingi tõendi kaasa?“

„Ei, ma olin tõesti haige!“

Suri praegusaja Metuufalem!

Nagu Bukarestist teatatakse, furi ühes Rumeenia külas Ilija Mazencata, kes ar- watavasti oli wanim inimene maailmas, kuna ta sai wanaks 123. aastat. Sooli- mata Metuufalemi wanadusest, Mazen- cata oli kuni wiimase ajani täie terwise juures ja waid faks nädalat tagasi hai- gestus fopsupõletiku, mis wiiski mehe hauda. Kadunu mälu oli hea ja ta fageli jutustas ajaloolistest juhtudest, milliste tunnistajaks ta oma pital eluajal oli. 14- aastafena ta wõttis ofa 1830-aasta Türgi mäsufst. 1848. a. wõttis ofa remolus- fioonist. 1877. a. sõjas wõitles ta Wene- Rumeenia wägedes. Runi 117-aastafeni Mazencata tegi kõiki töid, ifegi põllul. Ka- dunut jäi leinama 131 järglast, nende hulgas 89-aastane poeg.

Põhjameri ühendatakse Musta merega

Sofias teatatakse, on Bulgaarias wi- bim Saksa majandusminister Runtt se- letanud, et lähemal ajal Saksa walitfuf asub ehitama kanalit, mis ühendab Reini jõe Doonau jõega. Selle fawatfufe teos- tamifega ühendatakse weeteed faidu Põh- jameri Musta merega.

Majaomanikud!

Tellige ja lugege

„Pealinna Teatajat“

Rinniswarade oksjonid

Kus, kelle poolt ja millal toimub oksjon.	Rinniswara	
	Omanik, asukoht.	Hinne.
Tallinna ringkonnakohtu ruumes, Tallinnas, Värnu mnt. 7. 1. ist. kohtupristaw S. Sants, 14. novembril 1938. a. kl. 11.	Jaan Otsbergi talukoht Väänemaal „Jatobi nr. 8“, finniistu nr. 926.	Kr. 900.
— do —	Aleksander Lide ½ mött. o. finniiswaraft Rõnnel, Jaama t. 6, finniistu nr. 1844.	„ 7.500.
Sealsamas — 3. ist. kohtupristaw R. Tiit, 14. novembril 1938. a. kl. 11.	Janny B. Petersoni pär.-t. krunt päraldistega Saapjalus, Wiedemanni t. 11, finniistu nr. 89.	„ 1.500.
— do —	Otto Ladoga taluk. Saajumaal „Proso“, finniistu nr. 1631.	„ 5.000.
Sealsamas — 4. ist. kohtupristaw, R. Serfs, 14. nov. 1938. a. kl. 11.	Maali Bormanni 1/2 mött. o. mõisamaa „Ewert“, finniistu nr. 584.	„ 400.
Sealsamas — 7. ist. kohtupristaw R. Reznepst, 21. nov. 1938. a. kl. 11.	Johannes Alberi talumaakoht „Paju nr. 21“ Saajumaal, finniistu nr. 792.	„ 800.
— do —	Radine Kuhi finniiswara Tallinnas, Terafe t. 18, finniistu nr. 428-B.	„ 10.000.
— do —	Jaan (Johannes) Sauli pär.-t. maa-koht Väänemaal „Boe R. N. 60“, finniistu nr. 36 erald.	„ 2.000.
Sealsamas — Keila ist. kohtupristaw R. Kants, 21. nov. 1938. a. kl. 11.	Julie Weidenbaumi talukoht Saajumaal „Luminga Nr. 38-B“, finniistu nr. 5005.	„ 4.000.

Kummi põranda- ja trepikattena

Ins. A. Borshtshevsky

„Tehnika kõigile“.

Viimasel ajal tarvitatakse sageli ehitustes põrandate ja treppide katmiseks erikummit. Sellega kaetakse koridoride, treppide ja muudegi ruumide põrandaid asutustes, haiglais, koolis, sanatooriumes, mõdrastemajas, waffalais, lamuti ka laemus, waguineis ja omnibusis.

Selle põrandakatte lewifut põhjustab see, et ta on nägus ja tema puhul pole waja kalleid põrandaliniifid wõi waiwu. Pealegi kummiist kate summutab sammude ja muugi kõla, kuna ta on elastne, ja teda on hõlbus puhastada, pesta ja desinfitseerida. Ka on selline põrand hügieeniline.

Kummipõrandakate valmistatakse peamiselt erikummiist, mis ei tohi wenida, kuid siiski peab olema elastne; ka ei tohi ta ewida kummile omast haisu. Ta peab olema hõlpsasti puhastatav ja poleeritav. See kummi valmistatakse ühewärwuselisena, kuid enamasti marmoreeritud, kusjuures peatingimused on wärwi kestvus pelemisel ja wastupidawus walguse mõjudele.

Kummiparketit jaoks valmistatakse marmoreeritud plaate wärwuselt mitmesuguseid, mõõtmeis 500 × 500 × 4 mm, mis kaaluvad umbes 8 kg ruutmeeter, wõi 500 × 500 × 6 mm, mis kaaluvad 10 kg ruutmeeter. Niisugused plaadid lõigatakse parajaks ja asetatakse kawandi järgi juba valmistetud aluspõrandale.

Koridoride ja treppide katteks valmistatakse peamiselt marmoreeritud katet rullidena, wärwuselt mitmesuguseid, harilikult riidest (džhuidist) alusega, kuni 1400 mm lai ja 25—30 m pikki, järgmises pakfuses ja kaaluga: pakfus 3,2 mm kaalult umbes 6,0 kg ruutmtr. pakfus 2,3 mm kaalult umbes 4,5 kg ruutmtr. pakfus 1,9 mm kaalult umbes 3,7 kg ruutmtr.

Treppide jaoks on tarwitulit erilise profiilkummi mitmesuguse profiiliga.

Kui kummiist kate pannakse betoonalusele, siis peab alus olema ühetasane, betooni pealiki koostis 1:3 ja pakfus 2 kuni 3 cm. Betoonalus peab olema terasfilendiga lihwitud täiesti siledaks ja peab olema põhjalikult kuivanud. Suuruselt parajaks lõigatud kummikate kleebitakse betoonalusele eriti jels otstarbeks valmistatud kummiliimiga. Kui betoonpõrand, kuigi täiesti kuiv, pole lihwitud hästi tasaseks, peab ta kaetama wastawa masfiga kuni 5 mm pakfufelt; see maks kuimab ruttu, kuivanult teda lihwitakse, ja siis pannakse maha ja kleebitakse sellele parajaks lõigatud kummikate. Buualus-põrand peab olema korralikult finnitatud, hästi kuivatatud ja tasastatud. Kui puupõrand oli ennemalt kaetud õlwarwiga, siis on tarwis see wärw kõrwaldada. Peale seda kaetakse hästi kuiv ja file puupõrand wastawa masfiga ja siis kleebitakse põrandale kummiist kate. Samal wiisil pannakse kummiist kate raudaluselegi.

Et kummiist kate kleepuks kestwaks, on peatingimused aluse täielik kuivus. Kõhwmõttes wõib ütelda: kummiist põrand ei tärda wett pealtpoolt, kuid tärdeb waga niisust altpoolt.

Kummiist põrandail on nii häid kui ka halbu külgi. Eelmainitule lüfaks märgime ära:

1) Kummiist põrandate suurim ehitusförgus on waid 7—8 mm, mis on wäijem teiste põrandakatete pakfufelt. See läbi saame suurema ruumiförgufe.

2) Kummiist põrandad summutawad müra, mispärast neid tarwitatakse raadio-stuudioes, haiglais ja suuremais moodfais ehitusis, kus kummikate liimitakse wahenditult raudbetoonpõrandaille (lagedele).

3) Kummiist põrandad ei rikne jõõbi-waist wedelikest, happeist ega gaafidest, mispärast neid kasutatakse laboratooriumes ja gaasiparjendites.

4) Kummiist põrandad ei elektriseeru, mispärast neid wõib kasutada elektri- ja raadiojaamades.

5) Kummiist põrandad on hügieenilised, sest nad ei soodusta bafillide siginemist. Selle omaduse pärast kasutatakse neid haiglais ja sanatooriumes.

Kummiist põrandate halbustest mainime:

2) Nad riknewad fergesti terawate efemet, nagu naelte läbi.

2) Neile tehtawad fergesti riffeid mitmesugused õlid ja bensiiin.

3) Kullasepa-ärides mõjub ta hõbeda lüftele, muutes hõbeda tumedaks.

Kummiist põrandaid wõib pesta ja poonida. Neid pestakse erilise seebiga, mis ei kahjusta kummi. Wastawot juhatusft jaab kummikate valmistawatelst wabri-futelt. Kummiipõrandat pestakse järgmifelt:

1) enne pelemist põrand puhastatakse hariaga tolmust ja prügit;

2) siis wõetakse seebipulbrit, riputatakse seda põrandale ja hõõrutakse seda õhusooja weega, kuni seebine wefi katab kogu põrandat; sel lastakse põrandal seista umbes 5 minutit;

3) siis wõetakse puhast määg wälja-wäänatud lapp ja sellega wõetakse seebine wefi põrandalt üles.

Kui mõni koht põrandal on siiski jäänud mustaks, siis korratkse pelemist.

Peale pelemist lastakse põrand korralikult kuivada ja siis wahatatakse teda ühtlaseft ja õhufelt.

Wahatamiseks tarwitada willast rijel wõi marlit ja filmas pidada, et hõõrutaks ühes ja samas fuunas riidejälgede jäämise wältimiseks. Peale 30-minutist kuivamist põrand poonida willase lapiga wõi, mis weel parem, harilikku poonimis-hariaga.

Uut põrandat peab efimene ferd katma kaks forda wahaga, lastes wahapeal 20 minutit kuivada. Wahatatud põrandat pestakse ainult külma weega, seebita ja joodata. Peale pelemist tuleb põrand eel-pool tähendatud wiisil poonida. Kuulunud kohad enne wahatamist fergesti pesta ja siis wahatada, siis põrand jääb täiesti ühtlaseks.

Mis puutub kummiist põrandakatte hin-nasse, siis Rpoftis ja Coomes, kus kummiipõrandad on hästi lewinud, pole nad kallimad linoleumpõrandatest. Gestis on kummiist põrandate hind weidi fõrgem fisesewotolli tõttu. Wlufe katmine masfiga ja kummiist kate panemine maksab kelmifelt Kr. 3.— m², kuna kogu kate ühes töö ja materjaliga maksab 11 kuni 20 20 Kr./m².

Nõuded korstnapühkimise kohta

Viimasel ajal mitmed majaanikud on pöördunud meie poole küsimusega, kui sageli korstnapühkija on kohustatud pühkima ja järelewaatama maja korstnaid. Elineb kaebusi, et korstnapühkijad mõninaft juhtumel teemad oma töö hooletult wõi ei täida oma kohustust majalisel määral. Päritakse, mida majaanik peab farnasel juhul ette wõtma.

Korstnapühkimise kohta on makfew 1933. a. maksma pandud korstnapühkimise määrus. Selle kohaselt korstnapühkija on kohustatud korstnad ja lõõrid järelewaatama ja pühkima: felfküttega majades üks ferd iga kahe nädala kohta, ahjuküttega majades iga kuue nädala kohta. Need nõuded on maks-mad kuude kohta oktoobrist kuni maini. Peale selle korstnapühkijameistrid on kohustatud teostama pliidide ja pefukõõfide kütteleftele kontrolli üks ferd iga kuue nädala kohta aasta läbi, tööstusettewõte-

tes (wälja arwatud neef, milles olemaf eriseaded tuleohu wältimiseks) ja sauna-des üks ferd iga kahe nädala kohta aasta läbi. Suwemajasdes, mida elamiseks kasu-tatakse kuudel maist kuni detsembrini, tuleb korstnate kontrolli teostada ainult suwefuudel — juulis ja augustis.

Korstnapühkijate tegewus kuulub linna ehitusafakonna järelewalwe alla. Kuib korstnapühkimise juures tuleb eestfätt panna tähele, et tähtis ei ole mitte sedawõrd korstnapühkimine ife, waid tõe-taga järg. Mõnes majas ju tõesti kütetähe ahjusid wähem, ja siis pole korst-nate puhastamise määruft täpne täitmine kontrollimise ferdade arwu fuhtes ka tähtis. Sellest feisufohal selles küsimuses on ka ehitusinspektorid.

Kui aga majaanik märkab, et korst-napühkija ei täida oma ülesannet küllalt korralikult, siis ei oska me foorwitada teist pääfeteed, kui offida uus ja hoolikam meister.

„Maapinna mehaanika“

Wida suurem ehitus, seda piinlikumalt tuleb uurida maapinna koosseisu.

„Maapinna mehaanika“ tuleb meil Gestis kõne alla waid harufordsetel juhtumel. Kui on ehitamisel mõni suurem fild wõi hoone, tuleb lähemalt uurida ka maapinna koosseisu, kuhu ehitus püstitatakse. Tallinnas on fõrgei-maks ja suurimaks ehituseks Majaanikufude Banga hoone. Sa fellelgi on waid 7 forda. Ameerika pilwefõhufutega ta ei fuuda wõis-telda.

Vääne-Euroopa ja Ameerika suuremates lufstustes, kus suuremate hoonete püstitamine on harilikult nähteks, pannakse ehituskrundi uurimisele erilist rõhku. See on arusaadaw, sest fõit kalkulasfioonid ja ehituse parim teos-tamine ei aita midagi, kui felfgub, et aluspiind ei fuuda wastu panna ehituse raskufe furt-wele.

Maapinna uurimisel wõetakse arwesse fõit lähemad maafihid. Arwestatatakse nende was-tupanu ehituse raskufele, liikumate raskuste mõjutufele. Ka ilmastifu mõjud wõe-takse fiin arwesse.

On arusaadaw, et fõit maafihid ei pane

wõrdfõit wastu koormatufe furtwele. Üks maa-fih annab rohkem järele kui teine, wajub roh-kem. On see wabe liig erinew, faturb hoone pragunemise ja lagunemise hädaohu.

Ehituskrundi maapinna koosseis tehakse kindlaks puurimistega fandu. Puurimised näi-tatwad, misfugustest fihidest koosneb ehitus-krunt ja kui pakfud on need fihid. Fga ül-fitu maafih wastupanuõu kindlaksmääramine raskufe furtwele on juba laboratooriumi üles-ülesandeks.

Et tõsta maapinna wastupanu, tuleb pa-hatihiti maasse rammita suured waiad. Nende fandeõuõu uuritakse enne ehitamise algust ja ka ehitustõõbe fefel.

Eriti lihtlas on fawine põhi, mis niisteks feisufõrmas omab kalduwufe kõlku wajuada. On fawifihile järgnew maafih kallaõuga, teftis libifemiseõht. Kui lähemas naõbrufes on ole-mas maafufed weallitad, siis tuleb ehitada kanaleid wee ärarjuhtimiseks wõi müüre wee eemalheõidmiseks.

Ehituskrundi maapinna uurimine juhatab fätte fõitwaima ehituswiisil, aidates nii wäl-tida liigfõid kulufusi ehitamisel.

Majaanike sünnipäewi.

Alew, Rudolf	2. nov. 1863. a.
Reumann, Willem	„ 1881. a.
Donald, Eduard	„ 1884. a.
Maiste, Jaan	„ 1873. a.
Alender, Maali	„ 1893. a.
Kiripuu, Johan	3. „ 1869. a.
Wessjon, Otto	„ 1873. a.
Erä, Beeter	„ 1868. a.
Kõrwer, Woldemar	„ 1875. a.
Bachmann, Rostas	4. „ 1864. a.
Trenfeldt, Wold.	„ 1889. a.
Geige, Robert	„ 1885. a.
Särma, Paul	„ 1871. a.
Brandmann, August	„ 1878. a.
Rirt, Johannes	„ 1892. a.
Kopler, Marie	„ 1873. a.

Pärijate üleskutseid

Tallinna 2. jaoskonnakohtunil.

Surn. Maali Triffel'i pärand. asjas.

Tallinna 3. jaoskonnakohtunil.

Surn. Jüri Rõnmeorgi, Willem Ebermanni, Mihel Kuri'i pärand. asjas.

Tallinna 7. jaoskonnakohtunil.

Surn. Marie Stubendorffi pärand. asjas.

Tallinna 9. jaoskonnakohtunil.

Surn. Mart Braueri, Aleksander-Edmund Künmaa (end. Kinkmann) pärand. asjas.

Tallinna 10. jaoskonnakohtunil.

Surn. Aleksander Luurmaa (end. Luurmann) pärand. asjas.

Raafiku jaoskonnakohtunil.

Surn. Jaagup (Jatob) Meis'a, Maria Diamäe, Willem Weinbergi, Hindrek Koppel'i, Kristian Brommeri pärand. asjas.

Saapjalu jaoskonnakohtunil.

Surn. Leena Niini'e, Tiina Kolga pärand. asjas.

Keila jaoskonnakohtunil.

Surn. Adu Krus'i, Jaan Krut'i, Toomas Sammi, Jaan Kilmanni, Mart Sillaõis'a, Adu Targama, Johan Elbergi, Willem Lindebaum'i pärand. asjas.

Kawatfufel puhufe ja korra nõudmine elamuises

Majaanike ringkonnis on fõrdufwalt tõendud, et puhuf ja fõrd meie fõdu-des jätab palju fõowida. Eriti lohafile on jätud fõõf, kus tegelikult peaks juft wa-litfema eestufulit puhufus. Majaanike ringkonnas on fõdumajandusfõda fõowit-amud alustada sellekohast propagandat. Müüd kuulud, et fõdumajandusfõda on asja mõtnud tõsifelt. Novembri felfpaigu on kawatfufel korraldada laiendatud fõõs-olef, millest wõtakfid ofa fõdumajandus-fõja ja majaanike efindajad ja kus tu-leb fõostamifele puhufe ja korra propa-ganda teostamife kawa. Arwata on, et efialgu piirdutakse felfgustega raadios ja ajalehtedes.

Saiast maailmalt

Wida ameeriklased arwawad Müncheni kofufuleppest?

New-Yorgis tegufef eriline afutus „Ameerika awalifu arwamise instituit“, kes korraldas oma rohkearwufiste liikme-te ja lugejate fefel anteedi Müncheni kofufulepe kohta. Instituit efitas kolm küsimust: 1) Kas Inglismaa ja Prantf-fusmaa talitafid dieti, kui wõtsid wastu Hitleri nõubmised, et feggia ära hõida fõda? 2) Kas Saksamaa nõubmised olid õiglased? 3) Kas Müncheni kofufulepe kindlustas rahu mõnefs aastaks wõi fuu-rendas ta fõja tekkimise mõimalufi?

Efimefe küsimuse peale anti jaatatwad wastufeid 60 protfenti ja eitawaid was-tufeid 40 protfenti. Teife küsimuse peale anti jaatawaid wastufeid 27 protfenti ja eitawaid — 73 protfenti. Kolmanda küsimuse peale awaldasid 58 protfenti, et fõ-jarõimalufes on fuurenenu, kuna 42 protfendi arwates kofufulepe on kaasa ai-danud rahu fäilitamifele.

Majaanikud!

Tellige ja levitage

„Pealinna Teatajat“

Raadio.

Reisnädal, 2. novembril. 7.00 äratusmäng. Võimlemine. 7.20 päevaundised. 7.30 hommikufontiert. 8.15 hommikupalvus — õp. mag. R. Tiit. 8.35 Tallinn ja Lääne: Luruteated. 16.50 teated ja reklaam. 17.00 Lääne: prantluse keel — mag. R. Kann. Tallinn ja Lääne: Luruteated. 17.30 lugusid loostajast. 17.45 Lääne: E. Loomalu: Loomade turustamise võimalused praegu. 18.00 Lääne: põllumajanduslikud teated. 17.45 Tallinn ja Lääne: Kõne: Mafair-orkester mängib. 18.10 kühvitamist „Kultajest“. 18.40 päevaundised. 19.00 õige aeg. Teated. 19.05 soovitustest. 19.50 välisraha, seifid laenuks. — S. Kaba. 20.10 „Aastaajad“, Olafursoni balet. 20.45 Sõjapääst. Sõnalis-muusikaline hingedepäeva-jaade. Raastegepad: Ed. Lääne (Kalamatsoon) ja E. Kinnit (veelust). 21.45 lastevanematele. Leonida Koberg: Kodu ja kooli erinevateist nõueteist. 22.00 õige aeg.

Päevaundised ja sporditeated. 22.10—23.00 muusika bilisõitust. Corjo-trio.
Reisnädal, 3. novembril. 7.00 äratusmäng. Võimlemine. 7.20 päevaundised. 7.25 hommikufontiert. 8.15 hommikupalvus — õp. R. Koolmeister. 8.35 perenaisetele. Luruteated. 16.50 teated ja reklaam. 17.00 Lääne: Inglise keel edastajad — R. Seth. Tallinn ja Lääne: Orfestrir paraad. 17.30 muusika kühvitust „Sari“. 18.10 muusikale. „Kui Pärast maja ehitas“, A. Dahlbergi kuuldelugu. 18.40 päevaundised. 19.00 õige aeg. Teated. 19.05 viis minutit teravile — dr. med. M. Rast. 19.10 kühvitust. Tallinn ja Lääne: Seltis, juub. G. Enesats. 19.35 nime eestistamist kühmitamist. 19.45 majanduslik ringwaade — S. Grandberg. 20.00 Sõjaväe tähti filmiteatrist. 20.25 „Mister Bur“, Vernoni ja Oweni näidendi jätele kuuldemängust seadnud A. Kõpp. 20.15 G. Verbi helitööd. R. K. orfester. 22.00 õige aeg. Päevaundised ja sporditeated. 22.10—23.00 Põhimaade muusika. R. K. orfester.
Reedel, 4. novembril. 7.00 äratusmäng.

Võimlemine. 7.20 päevaundised. 7.30 hommikufontiert. 8.15 hommikupalvus — õpet. R. K. 8.35 Tallinn ja Lääne: Luruteated. 11.00—11.40 kühvitust. „Gaas, gaas!“ Gaasist kui relvast tänapäeva sõjas ja gaasikaitse. Kuuldepiltideks loostanud major M. Haber. 16.50 teated ja reklaam. 17.00 mandoliinimuusika. Kirilloni kühvitust ja heliplaadi. 17.45 Lääne: „Enne loostajast“, kuuldepilt maanoorte tööst. 18.00 Lääne: põllumajanduslik päevafilm. 17.45 Tallinn ja Lääne: Välisraha seifid. 18.10 lastele. „Kanaema jum“, S. Pärast jutustust. Soeb Mari Mõldre. 18.40 päevaundised. 19.00 õige aeg. Teated. 19.05 P. Mõldre kühvitust. M. Wiisimaa (tenor.) 19.25 eesti keel — R. Kress. 19.45 kodumaa ringwaade — A. Oidermaa. 20.00 „Kamina juures“, meeleoluline muusika ja meeleoluline kuuldemäng. Kõstunud G. Selbema. 21.05 Mag. S. Kõcher: Tähtsündmused vaadates lendeled Riigi Kõrvaltoim. 21.25 Sõjaväe muusika. R. K. orfester. 22.00 õige aeg. Päevaundised ja sporditeated. 22.10—23.00 kühvitust. R. K. orfester.

Laupäeval, 5. novembril. 7.00 äratusmäng. Võimlemine. 7.20 päevaundised. 7.30 hommikufontiert. 8.15 hommikupalvus — õp. A. Elari. 8.35 perenaisetele. Luruteated. 16.50 teated ja reklaam. 17.00 Suur operettide-revü. 17.55 ülemaade Lääne oludeist aasta kolmandal veerandil. 18.10 noortele. Kõs hoiaab, see ei oiga! A. Org veelust kühvitust. 18.40 päevaundised. 19.00 õige aeg. Teated. 19.05 kümme minutit saatelavast. 19.15 Nädalalõpufontiert. R. K. orfester. 20.20 „Mõndide all“, peatükk M. Meisnurga samanimeliseist jutustustest. Soeb S. Tõnava. 20.40 Sõjaväe laudade õhtu kühvitust. Sõdurid laulavad ja mängivad. 22.00 õige aeg. Päevaundised ja sporditeated. 22.10—24.00 tantsu- ja meeleoluline muusika. R. Strobeli tantsuorkester „Gloria“ ja heliplaadid.

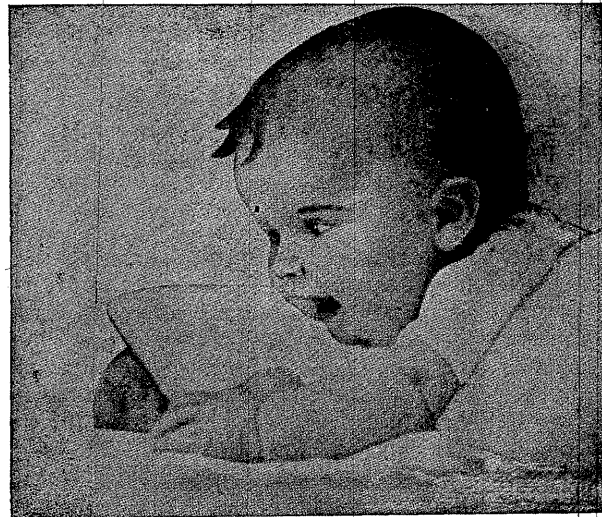
Wastutaw peatoimetaja: R. Wiedersfeldt.
Wäljaandja Tallinna Majaomanikkude Seltis.

Tallinna Majaomanikkude Pank OÜ

Harju t. 45 (Vabadusväljaku nurgal)

Välisraha, seifid
laenuks, hoiusummad

Linnamaksude ja tulumaksu vastuvõtmine

Ligi kaks aastakümnet vajab la hoolitsevat ja loetavat kätt. See on pikk aeg. Misuguseks kujuneb lapse tulevik, kui isa elute peaks varem lõppema? ...

Parim, mida isa oma lapse kasuks võib teha on võtta küllaldane elukindlustus.

»EEKS-MAJAS«

KORTERIPAKKUMISED

Girgenioni 18—14 (hoovimajas). 4 tuba, köök, ehit, 2. korr, elekter, veini ja kühvitust forteris.

Israeli 6—1. 2 tuba, köök, 1. korr, elekter, veini forteris, kühvitust koiast.

Maatri 24—2. 2 tuba, köök, 1. korr, elekter, veini forteris, kühvitust koiast. Sind 35 fr.

Krentwalbi tn. korter, 2. korr, 100 rmt., vann, 3 tuba, teenistatuba, rõdu. Taluta puude forteris toomine. Sind 85 fr. kuu. Kirjad saata llt. „85 fr.“

Karu 33—5. 1 tuba pliidiga, 2. korr, veini ja kühvitust koridoris.

Räo 10—1. 1 tuba pliidiga, 2. korr, elekter, veini ja kühvitust koiast. Lasteta inimestele.

Rõie 16—2. 1 tuba pliidiga, 2. korr, elekter, veini ja kühvitust koridoris. Samas ära anda kühvitust forteris.

Weerenni 4—13. 2. korr. 1-toaline forter veini kühvitust. Veini ja kühvitust koiast.

Nõmmel, Rõie 22. Kõrge Olemisajagi 11—3. 3 tuba, köök, ehit, 2. korr, elekter, veini kühvitust, kühvitust eestkõs.

Värnu mnt. 9 (majab. hoovis). 1 tuba pliidiga, 2. korr, elekter, veini ja kühvitust forteris. Lääre 30 fr.

Teateid laab kirjutusmater. laupl. „Eru“, Piff tn. 64 kella 2—5-ni. 5. raj. 3 tuba, köök, ehit, 1. korr, elekter, veini ja kühvitust forteris, wannituba. Lääre 50 fr.

Uuri 3—2. 2 tuba, köök, ehit, 1. korr, elekter, veini forteris, kühvitust koiast. Wabaneb 1. detsembrist.

Üksikud toad

Klaasungi 3-a—15. Korralit noormees võib tulla kaasa üüriliseks. Pühap. võib naba terve päev, ariv. 11. 4—8.

Wilmii 50—79. Suur möbl. tuba, elektrivalgustusega ja kühvitust, ilma kühvitust tarvitamisteta, ära anda üürilisele. Wabaneb 1. novembril.

Wastetavuste 3—7. Kaasüüriliseks võib tulla üürilise korralit teenistuses kätja naisterahwas.

Enne 4—4. Graafisekaiuga mööbliga tuba üürilisele, korralit üürilisele ära anda. Magajini omnibuse wiimane peatus.

Wabritu 19—18. (hoovimajas). Kindlas teenistuses karske ja mitteüürilise mees-terahwas võib tulla kaasaüüriliseks.

Teateid laab Wiru 14—4. 4. kinnajaos 1 väike tuba pliidiga ära anda.

W. Saagri 3—1. Suur, juur, mööblita tuba (hoovikorrall mööbliga) ära anda 1 või 2 härrale. Näha laup. peale-ll. 3. teistel päevadel igal ajal.

Elari 75—3. Suur, ruumikas tuba (mööbliga või ilma) ühes kühvitust, valgustuse ja wannit tarvitamisega. Näha ariv. peale-ll. 4 ja pühap. terve päev.

Teete 15—2. Graafisekaiuga tuba (mööbliga või ilma) ära anda kühvitust tarvitamisega.

S. Raria 8—7. Kaasüüriliseks võib tulla ametistatja naisterahwas või kühvitust.

Runderi 1—20. Graafisekaiuga, ilma mööblita tuba, uues kühvitust majas, välia üürida noormees, wannit kühvitamisega. Näha ariv. 11. 4—7, pühap. 11. 12—6.

Gilbe 17—10. Kesruum välia üürida. Näha igap. 11. 5—9-ni.

Suur Saagri 12—7. Kaasüüriliseks võib tulla üürilise mees-terahwas oma magamis-ajamega. Näha 11. 5—7.

Värnu mnt. 77—12. Tuba vähe mööbliga ära anda. Näha peale-ll. 7 öht.

Wilmii 12-a—1 (hoovimajas). Väike möbl. tuba välia üürida.

Girgenioni 15—10. Kaasüüriliseks võib tulla 1 või 2 üürilist.

Kalju 7—11. Kaasüüriliseks wanema naisterahwa juure võib tulla puhkamas kühvitust korrallit noormees, mitte-üürilise, kellel oma wõobi.

Sõe 32—1 ja 2. 2 tuba, kühvitust tarvitamisega, 1. korr, elekter, veini forteris, kühvitust koiast.

Duntri 23—6. Tuba (pliidiga või ilma) ära anda. Näha 11. 3—5 p. l.

Mäetala 17—2. Väike tuba ilma kühvitust, kuid ühes kühvitust.

W. Katarci 13—4. Kaasüüriliseks võib tulla 2 mees-terahwas.

Magajini 25—10. Kaasüüriliseks võib tulla ametistatja naisterahwas üürilise kühvitust. Näha peale-ll. 4.

Loode 4—1. Kaasüüriliseks võib tulla korralit naisterahwas.

Suna 9—2. Kaasüüriliseks võib tulla 2 töölkäijat naisterahwas.

Nõmmel, Värnu mnt. 2—4. (Omni. Silikaadi peatuse juures). Graafisekaiuga tuba (hoovikorrall mööbliga) ära anda.

Raudtee 41—4. Tuba vähe mööbliga ära anda.

Rõie 6—16. Tuba vähe mööbliga ära anda kühvitust korralitule, kindlas teenistuses meesüürilisele. Näha 11. 5—7 öht.

Elari 34—6. Uues majas, teenistuseskätja mees- või naisüüriliseks võib laada kühvitust ja odava kaasaüürilisekoha. Näha 11. 4-ht alates p. l.

U. Kalamaja 16—1. Graafisekaiuga möbl. tuba üürilisele ära 2 kindlas teenistuses mees-terahwas.

Põsta 45—5. 1 juur, walg tuba ära anda.

Jatobi 18—1. Kaasüüriliseks võib tulla naisterahwa juure korralit ametistatja üürilise.

Satala 18—7 (hoovimajas). Suur, päitelepoolne mööblita tuba, kühvitust afnaga, üürilisele ära kindlas ametistatja üürilisele. Ühes kühvitust, valgustuse ja kühvitust tarvitamisega. Üldwann.

Suna 6—12. Kaasüüriliseks võib tulla korralit, kindlas teenistuses mees-terahwas. Näha 11. 6—9 öht.

Maatri 4—2. Täna wälis-erastatjauga suurtuba, 2. korr, kühvitust ja valgustuse ära anda. Sobit wõitumistruumiks, üüriliseks oistardelise jne.

LAUDU

soovitab

Karl Simon'i Kopli 9,
saeveski ja ehitusmaterjalide ladu tel. 441-53.

hõõveldatud ja hõõveldamata, prusse, seinapalkke, liiste, mitmesuguseid latte, trepikäspuid jne.

Plekitööstus I. HAITOV

Tallinn, S. Pääsukese 3 Tel. 305-39

Katuste katmine
ja parandus
Soodsad maksutingimused

Vihmaveetorud, rennid, korstnaped, plekkahjud, igasugused pleki- ja vase-tööd

Arstid

Dr. P. Stepanov

Nalste- ja sisehaigused

Narva mnt. 25—2

Telef. 307-99

V.-v. 10—12 ja 4—6

Töötsimised

Korralit abielupaar palub

majahoidjakohla

On ennem olnud, omab tunnistust ja soovitust. Kirjad saata llt. „212“ all.

Plekisepatöökoda

SILLASOO

(Simulson)

Katuste katmine, parandus, torud, rennid ja igasugu plekitööd.

Lilva tän. 3. Tel. 458-83

Elukoht: Uus 9-3, tel. 456-49

Korteriotsimised

Santmutamistele tulemas majas elustuvad faks 3-istimelise perekonda otiwad kiire korras

korteri

Sind 20—40 fr. Wastata llt. kuni 15. ltp. „Kiire“ all.